

راه‌های مقابله با دشمن در فضای سایبری

چکیده:

این مقاله با موضوع راه‌های مقابله با دشمن در فضای سایبری به بررسی در مورد دشمن-شناسی از طریق فضای سایبری، وظایف مسئولین و والدین در آگاهی جوانان در آسیب شناسی اجتماعی تهدیدات نرم دشمن در فضای مجازی و نقش جوانان در مقابله با تهدیدات دشمن در فضای مجازی می‌پردازد و هدف آن، ارائه راهکارهایی سازنده برای دشمن شناسی در فضای مجازی می باشد. امروزه شناخت حق از باطل از مهم‌ترین مسائلی است که هر فرد باید از آن مطلع باشد به همین دلیل آگاهی از راهکارهای مقابله با دشمن از ضروریات جامعه‌ی اسلامی به شمار می‌آید.

بنابراین در این مقاله به موضوعاتی از قبیل راه‌های تشخیص دشمن و شناسایی اهداف آنها، روش‌های مقابله با دشمن در فضای مجازی، فرهنگ سازی برای استفاده‌ی درست از وسایل نوین ارتباطی و اطلاع رسانی از سوی والدین و مسئولین و وظایف جوانان و آمادگی روحی و جسمی آنها برای مقابله با دشمن پرداخته می‌شود.

واژگان کلیدی: فضای مجازی، دشمن، عملیات روانی، مقابله، تهدیدات.

*دانش آموخته سطح ۲ حوزه علمیه خراسان

استاد راهنما: فهیمه رئوف، استاد حوزه علمیه

طرح بحث

تعلیم و تربیت سازنده، تعلیمی است که همراه با آموزش و یاد دادن پاره‌ای از دانش‌ها باشد و شوق فراگیری را بر انگیزد. در همین راستا به دلیل فعالیت‌های بیش از حد جنگ نرم دشمن در فضای مجازی، همه ارگان‌های اسلامی و خانواده‌ها در تلاش‌اند که برنامه‌های آموزشی خود را به گونه‌ای طراحی کنند تا به مردم و به فرزندان آگاهی‌های لازم در رابطه با دشمن و راه‌های مقابله با آنان از طریق فضای مجازی را بیاموزند تا از این طریق سطح آگاهی آنها بالاتر رود و با انگیزه بیشتری در جامعه تلاش کنند.

امروزه شناخت حق از باطل یکی از مهم‌ترین اقداماتی است که هر فرد باید از آن مطلع باشد به همین دلیل آگاهی از راهکارهای مقابله با باطل از ضروریات جامعه اسلامی به شمار می‌آید.

هدف اصلی از این تحقیق بیان راه‌های مقابله با دشمن در فضای مجازی است و اهداف جزئی، شامل چگونگی شناخت دشمن از طریق فضای مجازی که در مورد راه‌های تشخیص دشمن و عمده‌ترین اهداف دشمن توضیحاتی داده و نقش مسئولین و والدین در آگاهی جوانان که شامل مسائلی از قبیل روش‌های مقابله با دشمن در فضای مجازی می‌باشد و نقش جوانان در مقابله با تهدیدهای دشمن در فضای مجازی است که به توضیحاتی چون آمادگی‌های جسمی و روحی و چگونگی استفاده‌ی متقابل از فضای مجازی علیه دشمنان می‌پردازد.

سوال اصلی در این تحقیق چگونگی مقابله با دشمن در فضای مجازی است در این مقاله به این سوالات پاسخ داده می‌شود:

۱. راه‌های مقابله با دشمن در فضای مجازی چیست؟
۲. چگونه می‌توان دشمن را از طریق فضای مجازی شناخت؟
۳. وظایف خانواده و مسئولان در آگاهی جوانان و آسیب شناسی اجتماعی تهدیدات نرم دشمن

در فضای مجازی چیست؟

۴. نقش جوانان در مقابله با تهدیدات دشمن در فضای مجازی چیست؟

الف. دشمن شناسی از طریق فضای مجازی

۱. اهمیت دشمن شناسی

بسیاری از مردم هر چند که به طور طبیعی از دشمن پرهیز می‌کنند و خود را از اذیت و بدی حفظ می‌کنند، اما در شناخت دوست از دشمن دچار اشتباه و خطا می‌شوند. انسان همانند هر جاننداری در وجود خویش نوعی احساس را می‌یابد که وی را از دشمن دور نگه می‌دارد.

واکنش‌های طبیعی آدمی جانش را از خطرهای حفظ کرده و زمینه‌های رشد و تعالی او را فراهم می‌آورد؛ زیرا بسیاری از دشمنان یا با اصل جان و بقای آدمی مخالفت دارند و می‌کوشند تا او را از محیط خویش حذف کنند و یا این که فرصت رشد و تعالی را از وی می‌ستانند.

امروزه استفاده‌ی وسیع از فضای مجازی در تمام جهان از جمله کشورهای اسلامی باعث می‌شود تا تشخیص دشمنان در این دنیای عظیم امری مهم قلمداد شود. فعالیت‌های دشمنان در این فضا به صورت جنگ نرم ظاهر شده است که نوع دشمنی آن‌ها از نوع حذف تدریجی و از درون است و با هدف از بین بردن فرصت‌های رشد و تعالی صورت می‌گیرد. آنها تلاش دارند با سرگرم کردن جوانان جوامع اسلامی، آنان را از فعالیت و تلاش باز دارند تا در نوعی رکورد باقی بمانند و هیچ‌گاه به رشد و تعالی و بی‌نیازی نرسند.

مردم هر چند به طور طبیعی از مفهوم دشمن آگاهی دارند و خوب آن را درک می‌کنند و آن را همانند شناخت شبه حضوری و شهودی می‌شناسند ولی در حوزه مصادیق نه تنها دچار اشتباه می‌شوند بلکه حتی دشمنانی را به عنوان دوست می‌پذیرند و تا زمانی که آسیب‌های جدی و خطرناک از آنها ندیدند از دشمن بودنشان آگاهی نمی‌یابند. مصداق بارز این موضوع امروزه تشکیل انواع سایت‌های اینترنتی و گروه‌های مخرب در تلگرام و اینستاگرام است.

از این رو قرآن بر لزوم شناسایی دشمنان و آماده‌سازی برای مقابله با آنان و همچنین جایگاه

ویژه دشمن‌شناسی، در تضمین هدایت و مصونیت از انحراف تأکید می‌ورزد و بر اهمیت شناخت دشمن و راه‌های نفوذ آن توجه می‌دهد.

«إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ» (فاطر / ۶)

چرا که شیطان دشمن شماست، پس شما نیز او را دشمن خود بدانید و از پیروی او پرهیزید جز این نیست، که او گروه خویش را فرا می‌خواند تا سرانجام اهل آتش فروزان دوزخ شود.

۲. راه‌های تشخیص دشمن

اصولاً دشمن به کسی گفته می‌شود که خصم جان و مال و عرض آدمی است و فرصت‌ها، ابزارها و امکانات آدمی را از وی می‌گیرد و یا کاهش می‌دهد تا نتواند در آسایش و آرامش باشد و آینده او را به سوی بدبختی و شقاوت و نابودی می‌کشانند. بنابراین می‌توان گفت که یکی از مهم‌ترین راه‌های شناخت دوست از دشمن، آثار اعمال و رفتارهای او است.

دشمن ممکن است که فلان رفتار را نسبت به شخص شما نداشته باشد ولی بینش و نگرشی دارد که نشان می‌دهد اعمال و رفتاری را که نسبت به دیگری انجام می‌دهد در زمانی که به نظر وی فرصت خوبی است همان رفتار را نسبت به شما نیز ادا خواهد داشت.

بنابراین هرکسی که برای مقام و منزلت انسان‌ها ارزش و کرامتی قائل نیست و دیگران را خوار و ذلیل می‌شمارد و می‌کوشد تا بی‌هیچ دلیل و انگیزه‌ای به آنها آسیب برساند، همین رفتار را نیز درباره شما که به ظاهر دوست شماست انجام خواهد داد.

از این رو خداوند برای بیان ملاک‌ها و معیارهای شناخت دشمن از دوست در قرآن می‌فرماید:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةَ مَنْ دُونَكُمْ لَا يَالُوَكُمْ خِبالًا وُدًّا مَا عِنْتُمْ قَدِ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ

من افواههم و ما تخفى صدورهم اكبر قد بينا لكم الايات ان كنتم تعقلون» (آل عمران / ۱۱۸)

ای اهل ایمان از غیر هم دینان خود دوستی صمیمی نگیرید، چه آنکه آنها که به غیر دین اسلامند از خلل و فساد در کار شما ذره‌ای کوتاهی نکنند، آن‌ها میلند شما همیشه در رنج باشید و

دشمنی شما را بر زبان هم آشکار سازند و محققاً آنچه در دل دارند بیش از آن است که بر زبانشان آشکار می‌شود، ما بیان آیات کردیم اگر عقل را به کار بندند.

بنابراین راه دیگر تشخیص دوست از دشمن، توجه به گفتارها و سخنان وی است. کسی که بد زبان و زشت گفتار است نمی‌تواند انسانی پاک و قابل اطمینان و اعتماد باشد. لذا گفتار بغض‌آلود و کینه‌توزانه را می‌توان ملاکی برای شناخت دوست از دشمن قرار داد.

در همین راستا بدگویی‌های سایت‌های بیگانه از دین نشانه‌ی بارز این دشمنی است.

۳. عمده‌ترین اهداف دشمن در گسترش سایت‌های ضد اسلامی در فضای مجازی

– تخریب بنیان‌های فکری، اعتقادی، ارزشی و اخلاقی یا ایجاد تردید در آن‌ها

دشمنان با ایجاد شبهه‌پراکنی در سایت‌ها و همچنین معرفی فرقه‌های نو ظهور که غالب آنها اصول و قواعد دین اسلام را زیر پا می‌نهند و از طرفی دیگر با ترویج عرفان‌های کاذب درصدد دور کردن جوانان و کاربران این فضا از دین و آیین خود هستند.

– انزوای روحانیت و بی‌ارزش نمودن مبلغان و مدافعان اصیل دین

با ترویج عقیده‌های غلط و باطل در محیط روحانیت و خود روحانیت درصدد تخریب شخصیت این قشر از جامعه بر می‌آیند و افکار و عقاید جوانان و سایر اقشار جامعه را نسبت به آن‌ها دچار اخلال می‌کنند.

– قداست زدایی از دین و شعائر دینی

دشمن سعی دارد در فضای مجازی با تمسخر عقاید دینی و یا با ایجاد شبهه‌هایی سبب اشتغال ذهن کاربران شود، این اشتغال ذهنی گاهی باعث می‌شود کسانی که شناخت کمتری نسبت به دین دارند ذهنشان مملو از این شبهات و توجیه‌های اشتباه آنها درباره دین شود و در صورت برخورد با افراد دینی حرف دین را نپذیرند و قداست دین و شعائر آن برایشان از بین برود.

– ترویج فساد و رذالت زدایی از آن مانند شیطان پرستی در دنیای معاصر

چنانچه خداوند متعال این حقیقت را در قرآن مجید بیان فرموده که شیطان به دنبال دام برهنگی انسان و توجه دادن او به شهوات است:

«يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِمَّنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ...» (اعراف/۲۷)

ای فرزندان آدم، شیطان شما را نفریبد، آن چنان که پدر و مادر شما را از بهشت بیرون ساخت و لباس آنان را از اندامشان بیرون کرد تا عورت آنها را به آنها نشان دهد.

در این آیه خداوند متعال به همه افراد بشر هشدار می‌دهد که مراقب فریب کاری شیطان باشند زیرا شیطان سابقه دشمنی خود را با پدر و مادر آنها نشان داده همان طور که لباس بهشتی را بر اثر وسوسه‌ها از اندام آنها بیرون کرد، ممکن است لباس تقوا را از اندام ایشان بیرون نماید. (مکارم شیرازی و همکاران، بی تا، ج ۶، ص ۱۳۰)

– فعال کردن گسل‌های بین نسلی، قومی و مذهبی (فرقه‌گرایی)

ترویج این کار سبب شده که کاربران اینترنت با مطالعه این مطالب بین خود و خانواده‌ی خود فاصله‌ای احساس کنند و نتیجه‌ی آن زدگی از خانواده می‌شود و عقاید دینشان را خرافات یا حرف‌های قدیمی می‌پندارند که با جامعه‌ی امروزی مغایرت دارد.

همچنین دشمن توسط مطالب نوشته شده توسط مدیر گروه سایت‌ها و پیام‌رسان‌ها در گوشی‌ها و یا تمسخر و ساختن کاریکاتورهای شخصیت‌های بزرگ مذاهب گوناگون، سعی در ایجاد گسل‌هایی بین قوم‌های متفاوت و مذاهب دارد که کسانی که بدون اطلاع قبلی از این ترفند دشمن و عدم دشمن شناسی کافی مروج این مطالب شده، باعث نشر اینها در مکان‌های گوناگون چون مجالس عمومی، در بین دوستان و آشنایان و مکان‌هایی که جوانان بی‌اطلاع هستند می‌شوند.

– ناکارآمد معرفی کردن نظام دینی

متأسفانه دشمن در این مورد بسیار قوی کار کرده است به طوری با سر زدن به سایت‌های متفاوت حتی ایرانی می‌توان به این مطلب پی‌برد که در مغز این مطالب، مخالفت با نظام دینی کشور موج می‌زند. آزادی امروزه که بر زبان اکثر افراد جامعه است، نتیجه شست و شوی مغزی آنها توسط این مطالب است که احساس می‌کنند نظام دینی ما سبب سلب آزادی از آنان شده است.

- راهبرد القای حاکمیت دوگانه (رئیس جمهور- ولی فقیه)

القای حاکمیت دو گانه توسط ناشران باعث شده که مردم علاقه به این داشته باشند که ولایت فقیه از نظام حذف شده و جامعه دارای چند ایالت شود که این نظریه سبب اختلافات جدی در امور کشور و نظام خواهد شد.

- حمایت از جریان‌های فرهنگی و سیاسی مخالف با نظام دینی و روشنفکران وابسته

- تحریک افکار عمومی بر علیه نظام اسلامی و مسئولان آن از طریق تصویرسازی، جعل

خبر، پخش شایعه و.. (جاودانی شاهدین، بی‌تا، شماره ۳۵)

ب. وظایف مسئولین و والدین در آگاهی جوانان و آسیب شناسی اجتماعی

تهدیدات نرم دشمن در فضای مجازی

در خصوص وظایف مسئولان و والدین باید گفت که در جامعه کنونی که اقسام شبکه‌ها و فضای سایبری توسط دشمن جهت ایجاد شبهه پراکنی در دین و از بین بردن عقاید درست و پاک جوانان و آلوده شدن به گناهان مختلف ایجاد شده، وظیفه مسئولان و خانواده‌ها دوجندان گردیده و باید با این وظایف به خوبی آشنا شده تا بتوانند از وقوع اتفاق بد جلوگیری نمایند.

۱. وظایف مسئولین و روش‌های مقابله با دشمن در فضای مجازی

- واکسیناسیون فرهنگی جامعه:

به معنای آگاه ساختن جامعه از انواع تهدیدهای دشمن و ارائه راه‌حل مقابله با این تهدیدات،

به آنان است. به عبارت بهتر «پیش آگاهی»، افراد را در مقابل تغییر باورها و نگرش‌ها، مصون و مقاوم می‌سازد.

- تقویت بدیل‌های نرم قدرت:

هر کشور دارای برخی منابع قدرت نرم است که با شناسایی و تقویت آنها می‌تواند خود را در برابر دشمن مقاوم سازد.

- عملیات روانی متقابل:

عاملان تهدید نرم، از تبلیغات، فنون مجاب‌سازی، روش‌های نفوذ اجتماعی و عملیات روانی به منزله روش‌های تغییر نگرش‌ها، باورها و ارزش‌های جامعه هدف استفاده می‌کنند. تجربیات نشان می‌دهد که با عملیات روانی و تبلیغات خلاقانه متقابل در مقابل دشمنان، می‌توان از دامنه تأثیر روش‌های مورد استفاده دشمن کاست.

- گسترش دامنه و شمول فعالیت فرهنگی:

شهروندان یک جامعه اغلب جذب آن دسته از گروه‌های فرهنگی می‌شوند که از نظر آنان، از جذابیت بالایی برخوردار باشند.

- خلع سلاح روانی از اپوزیسیون:

اپوزیسیون، همواره در پی آن است تا با شعارهای جذاب و وعده بهبود شرایط زندگی، توده مردم جامعه را جذب نماید.

پیداست که وقتی نظام حاکم بر جامعه، خود چنین شرایطی را برای شهروندانش فراهم آورد، زمینه جذب مردم توسط اپوزیسیون را از سر راه برخواهد داشت.

- استفاده از راهبردهای ویژه در مورد اقوام و اقلیت‌ها:

اقلیت‌های جامعه، اغلب به سبب داشتن احساس نابرابری و تبعیض؛ مستعد مخالفت‌ورزی علیه نظام حاکم هستند، اما زمانی که نظام حاکم با اجرای راهبردهای مناسب، آن احساس را از میان

بردارد، می‌تواند از آنها به عنوان فرصتی جهت تقویت خود بهره ببرد.

- استفاده از ساختمان مرکز تحقیقات مخابرات برای مرکز ملی فضای مجازی

- ساماندهی نظام صدور مجوز برای فعالیتهای فضای مجازی

- تبدیل قدرت نرم دشمن به فرصتی برای افزایش قدرت نرم خود:

حکومت‌ها با اتخاذ راهبردهای مناسب و تدابیر خردمندانه دقیق، نه تنها می‌توانند از تبدیل شدن قدرت نرم دشمن به تهدید برای منابع قدرت و عوامل امنیت زای فرهنگی - تمدنی خود ممانعت به عمل آورد، بلکه می‌توانند آن را به فرصتی جهت رشد و تعالی خود بدل سازند.

- **تشکیل نیروی مسلح کارآمد و مؤمن** که الگوی ارتش مکتبی باشد و کاستی‌ها و ناتوانی‌های ارتش را در خصوص یک ارتش مکتبی (در بدو انقلاب) با ویژگی‌های اسلامی برطرف کند. (پژوهشکده تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، بی‌تا، ص ۸۳ و ۸۴)

با توجه بر تأثیر فراوان نسل جوان در ساخت‌های مختلف فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی جامعه، برنامه ریزی‌های آموزش محور در جهت افزایش توان فرهنگی جوانان ضرورتی ویژه دارد، به همین منظور والدین و مسئولین باید مراتبی را در نظر داشته باشند تا بدین طریق ضمن درونی‌سازی فرهنگ امنیت‌زای بومی، آنان را نسبت به ماهیت فرهنگ مهاجم آشنا سازند.

۲. وظایف والدین در قبال فرزندان

- **تربیت شایسته و اسلامی و تثبیت ایمان و تقوای الهی**

در مواجهه با جنگ نرم اگر تربیت شایسته و درست اسلامی از جانب والدین، مربیان و جامعه بر نسل جوان اعمال گردد، مطمئناً اثرات مخرب ناتوی فرهنگی در این گروه تربیت شده بسیار ناچیز خواهد بود. پس اولین اصلی که والدین و مربیان باید به آن اهتمام جدی داشته باشند «تربیت درست و شایسته» است و این تربیت صحیح سدی محکم در برابر هجمه‌های جنگ نرم و ناتوی فرهنگی خواهد بود.

فرهنگ‌سازی برای استفاده‌ی درست از وسایل نوین ارتباطی و اطلاع‌رسانی

رایانه، اینترنت، تلفن‌های همراه، ویدئو، سیدی‌های صوتی و تصویری، ماهواره‌ها و... ابزارهای اطلاع‌رسانی برای رفاه و بهره‌گیری مناسب بشر می‌باشد که خود آنها معلول تکامل و پیشرفت علوم گوناگون می‌باشند.

تمامی این مسائل فی‌نفسه شر و منفی نیستند، بلکه آنها ابزارهایی در خدمت بشریت هستند. بنابراین والدین باید فرهنگ استفاده‌ی درست از این مسائل را که باعث پیشرفت علمی و تکامل آگاهی جوان و نوجوان می‌گردد، به آنها آموزش دهند.

فی‌المثل رایانه، ویدئو، سی‌دی در منزلی وجود دارد و فرزند علاقه‌مند است که فیلمی را از طریق آنها مشاهده کند در اینجا پدر و مادر از آنجا که دوست فرزندانشان نیز هستند، هنگامی که این نیاز را در فرزند احساس نمودند خودشان فیلم‌ها و سایت‌های آموزنده، تربیتی و عبرت‌آموز را توصیه نمایند و با فرزندانشان به تماشای آن بنشینند که اقداماتی این چنینی یقیناً ابتکاری است و از تجارب موفق در حفظ فرزندان در مواجهه با جنگ نرم در فضای سایبری است و باعث خواهد شد که جوانان و نوجوانان به فیلم و سایت‌های مخرب روی نیاورند.

تبیین و تشریح فرهنگ خودی، ملی و اسلامی برای فرزندان

بسیاری از تغییر مسیرها در زندگانی و به ویژه برای جوانان و نوجوانان ناشی از تبلیغات گسترده‌ی دشمن در اینترنت است که از جمله تبلیغات آنها بهتر و برتر جلوه دادن فرهنگ غربی نسبت به فرهنگ خودی و اسلامی برای ایجاد تردید در جوانان است. از این جهت جوان سعی می‌کند خود را هم رنگ و هم شکل آنها جلوه دهد که احساس خلع و ناتوانی نمایند.

بنابراین اگر والدین فهیم و آگاه در محیط خانواده به فرزندان اطلاعات صحیح و حقیقی از فرهنگ بسیار غنی و عظیم اسلامی و خودی ارائه نمایند و فرزندان دریابند که ما چقدر با سابقه، متمدن و عظیم هستیم، هرگز دست نیاز و تکدی به سوی فرهنگ سراسر مادی غرب دراز نخواهند کرد و یقیناً بمباران تبلیغاتی وسایل نوین ارتباطی دشمن در فضای سایبری بر روی

جوانان کار ساز نخواهد بود.

- افزایش آگاهی و بصیرت والدین

تجربه‌ی تربیتی ثابت کرده است که به هر میزان آگاهی، بصیرت و شناخت والدین از مسائل تربیتی و اخلاقی و فناوری اطلاعات و ناتوی فرهنگی بیشتر باشد اقدامات پیش‌گیرانه و باز دارنده‌ی بهتری در مقابله با هجوم‌های ناتوی فرهنگی فرزندان خویش اعمال خواهند کرد. متأسفانه در بسیاری از موارد عدم آگاهی والدین از هجوم‌های سنگین جنگ نرم در فضای مجازی و بهره‌گیری از شیوه‌های تربیتی غلط و ناصواب فرزندان را از مسیر منحرف نموده بنابراین اگر مسئولین در جهت افزایش آگاهی و بصیرت والدین اقدامات جدی و مفیدی صورت دهند و والدین هم به این اصل مهم دینی و عقلی آگاهی یابند و خود را مقید و عامل به آن کنند و هر کس در محدوده‌ی زندگی خویش با فساد و زشتی‌ها مبارزه کند و فرزندان را به نیکی دعوت نماید دشمن هرگز روزنه‌ای برای نفوذ نخواهد یافت. (صادقی، بی‌تا، ش ۳۷۶، ص ۱-۴)

خداوند متعال در این باره می‌فرماید:

«وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَعْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ» (آل عمران / ۱۰۴) این آیه بیان می‌دارد که امر به معروف و نهی از منکر از لوازم اجتماع سالم و صالح است.

ج. وظایف جوانان در مقابله با تهدیدات دشمن در فضای مجازی

از آن جهت که از نسل جوان با نام آینده‌سازان جامعه یاد می‌شود؛ لذا تمام برنامه‌های آموزش، فرهنگی و مدیریتی جامعه باید بر حول استفاده از ظرفیت بالقوه‌ی آنها و به فعلیت رساندن این پتانسل‌ها متمرکز گردد در حوزه جنگ نرم که عملیات روانی، عملیات ادراکی، دیپلماسی عمومی، فریب استراتژیک و... از ابزارهای جنگی هستند، جوانان نقش عمده‌ای در بازیگری در این بستر دارند و وظایف مهمی بر دوش آنها قرار خواهد گرفت.

برای اینکه یک جوان بتواند در جبهه‌ی جنگ نرم وظایف خود را به خوبی انجام دهد، باید

قبل از هر چیز خود را از لحاظ جسمی و روحی آماده کند و شناخت دقیقی از منابع و امکانات دشمن نیز داشته باشد تا بدین طریق بتواند با شرایطی کاملاً محیا، به نبرد دشمن برخیزد که این آمادگی‌ها عبارتند از:

۱. ایجاد رابطه قلبی با خدا، حفظ یاد خدا، تقویت ایمان و معنویت

باید حالت تقوا و پرهیزگاری و معنویت را که در انقلاب ما بوده و هست و باید باشد، قویاً حفظ کرد در این کار، مخصوصاً جوان‌ها باید پیش قدم باشند؛ زیرا محبوب‌ترین انسان‌های جامعه در نزد پروردگار، جوان‌های پارسا، و پرهیزگار و مؤمن هستند. این جوانان هستند که برکات الهی را جلب می‌کنند و روح نشاط اسلامی را در جامعه زنده نگه میدارند. خدای متعال هم، الطاف فضل و فیض کمک خود را بر آنها نازل خواهد کرد. (خامنه‌ای، بی‌تا، ج ۲، ص ۲۸۴)

چنانکه امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) می‌فرماید:

«فرزندم، بدان که راز وصیت من در یک کلمه نهفته است و آن (تقوای الهی) است، همان‌که (اصل تربیت) است و باید با همه‌ی وجود در راه تحقق آن پای فشرد.» (دین پرور، بی‌تا، نامه‌ی ۳۱، ص ۵۶۸)

معنویت، رازو نیاز با خدا، ارتباط دل‌ها با خدای متعال، هدف را خدا قرار دادن، فریب ظواهر را نخوردن، اینهاست که یک مجموعه‌ی مؤمن در یک فئه‌ی مومنه را به وجود می‌آورد، آن وقت، «کم من فئه قليلة غلبت فئه كثيره باذن الله» (بقره/ ۲۴۹) کم هم که باشید، با داشتن آن جنبه‌ی معنوی، زیاده‌ها را در مقابل خودتان مجبور به هزیمت می‌کنید.

همین معنویت بود که بسیج را در میدان‌های نبرد، آن‌طور بی‌تاب و عاشق می‌کرد؛ به شوق جبهه، این جوانان را می‌کشاند؛ و وقتی به جبهه می‌آمدند، از جبهه دل نمی‌کنند. (خامنه‌ای، بی‌تا، ج ۸، صص ۴۲ و ۴۳)

۲. شناخت تهدیدها و ضرورت آگاهی سیاسی و تحلیل صحیح از اوضاع

جوان برای ایفای درست نقش خویش، بایستی تهدیداتی که در فضای مجازی بر سر راه کمال و سلامت و عزم آنها است را بشناسد و از کمند این تهدیدها خود را برهاند. همچنین آگاهی سیاسی و داشتن قدرت تحلیل و شناخت از اوضاع و مسائل سیاسی و جهانی برای او ضرورت دارد چنانکه امام صادق (علیه‌السلام) می‌فرماید:

«العلم بزمانه لا تهجم علیه اللوابس» (علامه مجلسی، بی‌تا، ج ۷۵، ص ۲۶۹، ح ۱۰۹)

کسی که عالم و آگاه به زمان خود باشد شبهات بر او هجوم نمی‌آورند.

بنابراین اگر جوانان یا ملتی بینش سیاسی نداشته باشند، فریب می‌خورند؛ آنها را از صحنه خارج می‌کنند و با ابزار دین آنها را کنار می‌زنند.

وظیفه‌ی مردم مؤمن خصوصاً جوانان این است که اولاً مغرضان و تهدیدهایشان را بشناسند و آنها را با آدم خیرخواه اشتباه نگیرند؛ ثانیاً افراد غافل را آگاه کنند و راه را به آنها نشان دهند. از وظایف دیگر جوانان حفظ وحدت و یکپارچگی بخصوص در محیط‌های تحصیلی و دانشجویی است و به دعوای به اصطلاح جناحی، توجه نمایند.

همچنین بغض دشمنان اسلام و عشق به ارزش‌های اسلامی و میهن بزرگ اسلامی و برادران اسلامی ایران را در وجود خود زنده بدارند. رفتار جوانان بر اساس هوشیاری، تدبیر، صبر و توجه به موقعیت‌ها می‌تواند از به وجود آمدن حوادثی که دشمن از آنها بهره‌برداری می‌کند پیشگیری نماید و جوانان معتقد به ولایت، بایستی به رهنمودهای ولی خود گوش بسپارند و با عمل به آنها زمینه‌های سوء استفاده‌ی دشمنان را از بین ببرند.

۳. بسیج و آمادگی برای دفاع از انقلاب اسلامی

یکی دیگر از وظایف جوانان شرکت در بسیج برای دفاع از انقلاب و مصالح ملت و مقابله با دشمن است. تهدیدات دشمنان و طمع آنان به بازگشت و چپاول این کشور هنوز وجود دارد. تهدیدهای فرهنگی با شدت از سوی دشمنان دنبال می‌شود و یک تهاجم گسترده‌ی فرهنگی به ایمان و

معنویات جوانان شکل گرفته است. این جوانان پرشور و متعهد بسیجی هستند که بایستی از ایمان دینی جوانان اول انقلاب دفاع کنند.

آمدگی برای دفاع و پیشگیری از تهاجم فرهنگی و غافل‌گیری توسط دشمن، همیشه لازم است و جوانان بسیجی در این عرصه هم در صف مقدم قرار دارند. ما آمدگی برای دفاع از انقلاب را همیشه لازم می‌داریم نباید روزی بر ما بگذرد که اهمیت آمدگی عمومی، مقبول‌عنه واقع شود این چیزی است که مورد ستایش و ترحم هیچ کس قرار نخواهد گرفت.

امیرالمومنین (علیه‌السلام) به ما درس دادند و فرمودند:

«و من نام لم ینم عنه» (دین پرور، بی تا، نامه‌ی ۶۲ ص ۶۵۶)

هر که آسوده بخوابد دشمن او بیدار و هوشیار است.

در کنار این آمدگی‌های جسمی و روحی استفاده‌ی متقابل از فضای مجازی علیه دشمنان از وظایف دیگر جوانان و از راه‌های مقابله با دشمن است. (موسسه فرهنگی قدر ولایت، بی تا، ص ۲۳۱)

۴. استفاده متقابل از فضای مجازی علیه دشمنان

جوانان می‌بایست در عرصه‌ی فضای مجازی وارد شوند که لازمه‌ی این کار بالا بردن سطح آگاهی و سواد علمی می‌باشد. همچنین با استفاده از فن‌آوری نوین در عرصه‌ی فعالیت‌های فرهنگی و راه‌اندازی سایت‌های مختلف در راستای ترویج فرهنگ اسلامی و تبلیغ دین مانع نفوذ حرب‌های دشمن شوند.

نتیجه بحث

آنچه از این تحقیق می‌توان نتیجه گرفت این است که امروزه دشمن برای ضربه زدن به حکومت اسلامی نیاز به حضور در کشور ندارد چرا که همواره در حال برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های مختلف جهت تضعیف روحیه‌ی دینی و باورهای مردم به ویژه جوانان از طریق فضای مجازی است.

جذابیت‌های این محیط باعث شده که روز به روز بر تعداد کاربران اینترنتی افزوده شود. برای رفع این مشکل باید جوانان، اولیاء و مسئولین دست به دست هم داده و هر کدام وظایفی را متحمل شوند که از جمله این وظایف برای جوانان: تلاش برای آشنایی با این محیط‌ها، شناخت تهدیدها و ضرورت آگاهی سیاسی و تحلیل صحیح از اوضاع و استفاده‌ی متقابل از فضای مجازی علیه دشمنان

همچنین بر عهده‌ی اولیاء است که تربیت شایسته و اسلامی و تثبیت ایمان و تقوای الهی را در فرزندان خود به بهترین نحو انجام دهند، فرهنگ‌سازی برای استفاده‌ی صحیح از وسایل نوین ارتباطی و اطلاع رسانی، تبیین فرهنگ خودی، ملی و اسلامی برای فرزندان و مسئولین نیز وظیفه دارند که جامعه را از انواع تهدیدهای دشمن و ارائه راه حل مقابله با این تهدیدها آگاه سازند، سازماندهی نظام صدور مجوز برای فعالیت های فضای مجازی و تبدیل قدرت نرم دشمن به فرصتی برای افزایش قدرت نرم خود و غیره چنانکه در قبل بیان شد.

منابع و مأخذ

- ❖ قرآن مجید (ترجمه ی سید محمد رضا صفوی)
- ❖ نهج البلاغه (ترجمه و شرح سید جمال الدین دین پرور)
۱. خامنه‌ای، علی، حدیث ولایت، ناشر: موسسه تحقیقات و نشر معارف اهل البیت(ع)، ۱۳۱۸
  ۲. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الانوار، بیروت، موسسه الوفاء، بی تا
  ۳. مکارم شیرازی، ناصر و همکاران، تفسیر نمونه، چاپ سیزده، سال انتشار ۱۳۷۰
  ۴. موسسه فرهنگی قدر ولایت، برخورد شایسته با جوانان در آیین‌های نگاه رهبری، بی جا، ناشر موسسه فرهنگی قدر ولایت، ۱۳۸۰
- مقالات:
۵. پژوهشکده تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، بی جا، بی نا، ۱۳۸۱
  ۶. جاودانی شاهدین، حمید، مجله حوزه و دانشگاه، درآمدی بر شناخت ابعاد تهاجم فرهنگی، نشریه پیوند، ش ۳۵، بی نا،
  ۷. صادقی، سید هادی، آسیب شناسی اجتماعی تهدیدات نرم دشمن، نشریه پیوند، ش ۳۷۶

